

Adéu a la tradició

EVA COMAS

NARRATIVA

Wei Hui, *Shanghai Baby*.
Traducció de Víctor Aldea. Columna.
Barcelona, 2002.

Si després de les guerres de l'opi, la bohèmia decimonònica d'Europa va caure rendida a la influència estètica que arribava de la Xina, i l'exotisme oriental es va fer l'amo de la moda de París, ara, a inicis del segle XXI, el fenomen es repeteix, però a la inversa: la joventut xinesa sucumbeix a la seducció occidental i els símbols de l'economia de mercat s'apoderen de la ciutat de Xangai. Obstinate a desempallegar-se d'una tradició encotillada i ansiosa per tastar la llibertat somiada del primer món, aquesta nova generació xinesa ha trobat el seu emblema en *Shanghai Baby*, la primera novel·la de la precoç escriptora Wei Hui.

Es tracta d'una història d'adulteri en la qual una escriptora xinesa, insatisfeta amb un nòvio sensible però impotent, es veu abocada a saciar les seves fantasies sexuals amb el representant del món occidental que té més a la vora, un empresari alemany casat. Són les banyes com a conat de distinció social, d'ascensió, una excusa que Gustave Flaubert ja havia sabut tractar de manera magistral cent cinquanta anys abans a *Madame Bovary* i que va proporcionar-li tant escàndol entre la societat provincial francesa com ara aixeca *Shanghai Baby* entre el poder tradicionalista xinès. Ara bé, aquesta coincidència no pot fer obviar l'actitud diferent amb què els dos novel·listes van entomar l'escàndol. Mentre Flaubert va seure al banc dels acusats molt enrabiats perquè sabia que les difamacions per lascívia no farien sinó apartar l'atenció del que realment importava, el talent literari, Wei Hui, una escriptora que entén la literatura com un acte de provocació, va reconèixer estar agraïda per tota l'agitació que havia suscitat el seu llibre.

En efecte, l'èxit de vendes de *Shanghai Baby* s'explica sobretot per la brillant campanya de màrqueting que li van fer les autoritats xineses en prohibir la novel·la per "decadent, viciosa i esclava de la cultura occidental" i en cremar-ne 40.000 exemplars. El resultat va ser immediat. Dos milions de còpies clandestines van començar a circular al mercat negre xinès, va traduir-se a més de 20 llengües i va convertir-se en un best seller en diversos països europeus.

A pesar de no satisfer les expectatives

de transgressió que tanta prohibició vaticinava, a pesar d'oferir passatges d'erotisme edulcorat i tou allà on el lector esperava trobar-hi un veritable qüestionament de la moral sexual, a pesar que els ulls occidentals només poden llegir cursileria on l'autora pretén fer un exercici de provocació, és innegable que *Shanghai Baby* té la capacitat de connectar amb el gust popular més actual. Si això és així és perquè l'obra obeeix als requisits de l'estètica postmoderna dominant que tan audaçment va saber teoritzar fa uns anys Omar Calabresse a *L'era neobarroca*.

En primer lloc, tota la novel·la està regida per la intertextualitat, o el que és el mateix, per un excessiu gust per la cita. A mesura que avança la narració del triangle amorós, el lector ensopega constantment amb fragments de cançons de grups pop, sentències d'autors nord-americans de la generació beat

nim no era gaire estable". Efectivament, la narració està plantejada com un mirall de les inquietuds i sentiments de la mateixa novel·lista, que no s'amaga d'haver escrit un relat *semiautobiogràfic* en el qual els personatges que l'envolten la consideren "una dona inexplicablement intel·ligent".

Finalment, l'obra respon als pressupòsits de la postmodernitat quan pretén escindir-se de la tradició cultural. Així, encara que l'autora situa l'acció a la ciutat de Xangai, les referències a la cultura i a la societat xinesa són mínimes. L'esforç de descontextualització és tan intens que la novel·la no només es pot llegir arreu del món, sinó que també podria haver estat escrita a qualsevol punt de planeta. Però Wei Hui silencia no tan sols la civilització xinesa, sinó que fuig de qualsevol referent clàssic de la seva apreciada civilització occidental i només es queda amb

els elements transgressors del segle XX. Aquesta tria pot justificar-se per la voluntat reformista amb què l'escriptora concep la literatura: amb el seu llibre Wei Hui pretén alliberar la dona xinesa d'una tradició encotillada i masculista, que s'escandalitza a la mínima.

Foragitant qualsevol esperit clàssic i dient adéu a la tradició, Wei Hui s'acomia també de la tradició en majúscules, de la transmissió que dona sentit a la literatura, del tribunal del pas del temps que acabarà jutjant també la seva obra. Per evitar el perill en què cau aquesta escriptora xinesa, Harold Bloom insisteix a recordar que "la càrrega de la influència cal portar-la al damunt, si volem aconseguir una vegada rere l'altra l'originalitat dins el ric marc de la tradició literària occidental. La tradició no és només un llegat o procés de transmissió benigna; també és un conflicte entre el geni del passat i l'ambició del present, en el qual el premi és la supervivència literària".

L'autora de *Shanghai Baby* sembla disposada a sacrificar tota ambició estètica, tot regust clàssic, tot aprenentatge de la tradició, en definitiva, tota supervivència literària pel seu noble objectiu: alliberar la dona xinesa actual de la cultura masculista en la qual es troba reclosa. Llàstima que la intel·ligència que Wei Hui intenta projectar en el seu *alter ego* literari no hagi sabut escoltar una mica més els clàssics que per atzar o gràcies a les guerres de l'opi van arribar al seu país. Ells li haurien revelat que per molt que s'hi esforcí la literatura no serveix per canviar el món. Per això, conscient que no podia alterar el provincianisme francès, Flaubert només provava d'escriure grans novel·les.

LLIBRES RECUPERATS

Intimitats

ORIO IZQUIERDO

Cesare Pavese, *L'ofici de viure*.
Anagrama. Barcelona, 1969.

La portada, sobre fons negre, entre el nom de l'autor i el títol de l'obra, una foto de Pavese en blanc i negre. El nas gros, les ulleres, un somriure com de fatiga, els ulls baixos. Presidit per aquesta imatge, *L'ofici de viure* obria la col·lecció *Textos*, de vida intensa i massa breu, l'única en català que ha editat en solitari Anagrama, justament l'any de la seva fundació.

Il mestiere di vivere havia aparegut el 1952, de la mà de Giulio Einaudi, a Torí, dos anys després del suïcidi de Pavese. El 1969 se'n publicava aquesta versió a càrrec de Bonaventura Vallespinosa. Eren prop de 400 pàgines impreses, de lletra menuda i espessa, que oferien un diari escrit entre el 1935 i el 1950. Un advertiment preliminar, a cura de l'editor italià, indica que el volum "reprodueix gairebé integralment el manuscrit original" i precisa que s'han retallat uns pocs fragments "on el contingut era massa íntim i massa coent o on es tractaven qüestions privades de persones encara viues". L'edició indica, amb punts suspensius entre claudàtors, els indrets on s'ha exercit aquesta censura. El lector en té puntual notícia, doncs, potser per a increment del seu interès morbós.

La primera anotació du data del 6 d'octubre del 1935, uns mesos abans que aparegués *Lavorare stanca, Treballar cansa*, el volum de poemes més conegut de Pavese. Comença: "Que alguna de les meves darreres poemes sigui convincent no treu pas cap importància al fet que les escrigui cada vegada amb més indiferència i amb més repugnància". No està malament, per començar. L'autor hi expressa una més que considerable insatisfacció, o potser és esperit crític, i a partir d'aquí fa algunes consideracions, en clau personal però d'interès per a una reflexió estètica potser generalitzable, sobre la poesia com a gènere.

QUINZE ANYS D'ANOTACIONS

Durant 15 anys, anys en què va publicar poesia, novel·les, treballs de crítica literària i altres textos, els anys de la seva plenitud creativa, Pavese va anar anotant comentaris i reflexions sobre el seu ofici d'escriptor i d'editor, sobre els seus amors i les seves amistats, sobre les seves lectures i viatges, sobre la vida política i les relacions socials. L'obra literària pot ser rellegida, així, amb un contrapunt generalment tallant, d'una aparent sinceritat sovint agra, en què l'artista i l'home, o potser només són un, es debaten en una lluita sense solució de continuïtat. El diari es tanca el 18 d'agost, només uns dies abans que Pavese posés fi a la seva vida en companyia d'unes paraules de Maiakovski, un poeta de la revolució que s'havia suïcidat el 1930. Les darreres anotacions són estremidores, per tot el que es diu, per tot el que només s'insinua.

Si no ho recordo malament, fa vora una dècada Anagrama va reeditar el volum, no sé si havent-hi restituit els fragments inicialment omesos, ignoro amb quina fortuna. Seria una llàstima que hagués passat desaparcebut.

La novel·lista xinesa Wei Hui ha publicat la seva primera obra

com ara Ginsberg, Burroughs i Kerouac i ocurrencies de pintors de les primeres avantguardes europees. Adoptant la tècnica del collage, Wei Hui ha apedagat la seva història amb referències a l'Occident de l'últim segle fins a ratllar un cert esnobisme vulgar en citar totes les marques de moda de cada objecte que toquen els seus personatges.

LITERATURA POSTMODERNA

En segon lloc, *Shanghai Baby* és un exemple de literatura postmoderna en la seva concepció fragmentària que dota la lectura del ritme sincopat d'un videoclip. Potser per aquesta raó l'autora admet a l'epíleg que l'obra "és un xic confusa, perquè el meu estat d'à-